

TULEVAISUUSSOPIMUS – Kyläymmärryksellä kestävää ja uudistavaa tulevaisuusvaltaa

Suomen Kylät ry:n hallinnoima ja Sitran rahoittama Tulevaisuussopimus- hanke tuo kylien äänen osaksi kuntien päätöksentekoa. Vuoden 2026 loppuun saakka jatkuvan hankkeen tavoitteena on vähentää alueellista eriarvoisuutta ja tuoda maaseutukylien ääni vahvemmin esiin kunnallisessa päätöksenteossa. Kylissä asuvat kokevat usein jäävänsä kehittämisen ja investointien ulkopuolelle, kun painopiste on keskustoissa. Hankkeen toimenpiteillä tehdään kylien merkitys ja potentiaali näkyväksi sekä rakennetaan kunnissa tulevaisuusvaltaa, joka perustuu kaikkien asukkaiden osallistumiseen.

Hankkeessa luotavan Tulevaisuussopimus-toimintamallin avulla kylien kehittämissuunnitelmat kytketään osaksi kunnan strategista suunnittelua ja päätöksentekoa. Yksittäisten kylien suunnitelmat kootaan kuntatason yhteiseksi kyläsuunnitelmaksi, joka kulkee mukana kunnan strategia- ja toimenpideohjelmatyössä. Näin kylien omaehtoinen tulevaisuustyö ja kunnan strategiaprosessi yhdistyvät pysyväksi toimintatavaksi.

Suomen Kylät ry vastaa hankkeen koordinoinnista, sidosryhmätyöskentelystä, materiaalien tuottamisesta yhdessä pilottien vastuuhenkilöiden kanssa, pilottien tukemisesta ja tulokset yhteen kokoavan materiaalin tuottamisesta sekä viestinnästä ja valtakunnallisten tilaisuuksien järjestämisestä. Projektin vetäjänä toimii Suomen Kylät ry:n kehittämisspäällikkö Johanna Niilivuo.

Mallin kehitystyö ja pilotointi tehdään ostopalveluna maakunnallisten kyläyhdistysten työnä; maakunnallinen kyläyhdistys toimii pilotin vetäjänä. Piloteissa tehtävä työ on kyläiltoja, koulutuksia, perehdytystä, viestintää ja asukkaiden aktivointia sekä toimintamallin kokeiluja, kehitystyötä ja yhteen kokoavaa työtä. Pilottikokeilujen toteuttaminen sisältää kokonaisvastuun paikallisten tilaisuuksien järjestämisestä ja niiden materiaalien valmistelun yhdessä projektin vetäjän kanssa sekä niihin liittyvän asiantuntijatyön.

Pilottihaku

Avoinna 7.12.2025–6.1.2026

Hankkeeseen haetaan kuutta (6) pilottia. Suomen Kylät varaa itselleen oikeuden valita myös vähemmän pilottikuntia mukaan kokeiluun.

Valinnat pilottialueista tehdään 16.1. mennessä

Hankkeen pilottikokeilut toteutetaan ostopalveluina maakunnallisilta kyläyhdistyksiltä.

Pilottihaussa noudatettavat valintaperusteet

- pilottien maantieteellinen sijoittuminen
- pilottikuntien koko
- pilottikuntien vaihe osallisuus- ja kylä-kunta-yhteistyössä
- osoitettu motivaatio ja sitoutuminen hankkeeseen ja tiiviiseen aikatauluun (maakunnallinen kyläyhdistys, pilottikunta ja -kylät)
- osaaminen ja tarvittavat resurssit

Mitä haetaan

- Aktiiviseen kehittämistyöhön sitoutuva maakunnallinen kyläyhdistys, joka on valmis tiivistahtiseen työskentelyyn ja tiukkoihin määräaikoihin vuoden mittaisessa projektissa. Aktiivisin työskentelyjakso ajoittuu vuoden 2026 ensimmäiselle puoliskolle.
- Työhön sitoutuva pilottikunta, joka haluaa olla mukana kehittämässä kylä-kunta-yhteistyötä alueellaan ja ottaa kylät mukaan kunnalliseen strategia- ja toimintaohjelmatyöskentelyyn kokeillen rohkeasti uusiakin toimintatapoja. Kunnan kylistä olisi hyvä löytyä kehittäjähenkisiä toimijoita, joilla on aito halu viedä eteenpäin yhteistyötä kunnan kanssa. Kunnasta tulisi löytyä motivoituneita viranhaltijoita, joilta löytyy energiaa kannustaa luottamushenkilöitä yli puoluerajojen mukaan projektiin.

Työryhmätyöskentely / Hanketyöryhmä: projektin vetäjä ja piloteiksi valittujen maakunnallisten kyläyhdistysten vastuuhenkilöt

- tilannepalaverit kuukausittain
- materiaalien ja tilaisuuksien suunnittelupalaverit

Työryhmätyöskentely / Laajennettu työryhmä: edellisten lisäksi pilottikuntien yhteyshenkilöt ja kylien edustajat

- 4–6 kertaa hankeaikana

HANKKEEN TYÖPAKETIT

1) Tulevaisuusajattelun ja vaikuttamistyön vahvistaminen pilottikunnan kylissä

TAVOITE: Kylien tiedon ja vaikuttamisosaamisen lisääminen (Tulevaisuusajattelu, tulevaisuusvallan laajentaminen; ymmärrys kunnallisesta päätöksenteosta, vuosikellosta ja

lainalaisuuksista; osallisuuden menetelmät), **kyläsuunnitelmien laatiminen tai päivitys, pilotissa käytettävien menetelmien valinta**

- Paikalliset läsnätilaisuudet: Teemaillat ja koulutukset kylätoimijoille ja asukkaille
 - tulevaisuusajatteluja ja tulevaisuusvallan laajentaminen sekä osallisuuden menetelmät (keskittyen moniäänisen kyläsuunnitelman laatimiseen)
 - ymmärrys kunnallisesta päätöksenteosta, kunnan hallintorakenteesta, vuosikellosta ja lainalaisuuksista
- Kylien omat kyläsuunnitelmat: päivitys tai luominen

2) Kuntatason yhteistyö ja foorumit

TAVOITE: Kuntapäättäjien ja viranhaltijoiden kyläperehdytys, pilottikunnan kyläfoorumin käynnistäminen tai toiminnan vahvistaminen, moniäänisyyden lisääminen, kylien yhteisen kyläsuunnitelman kokoaminen

- Kyläfoorumien käynnistäminen tai vahvistaminen
- Kuntapäättäjien ja viranhaltijoiden perehdytys, yksi tilaisuus per kunta
- Yhteisen kyläsuunnitelman kokoaminen kyläfoorumissa, 1–2 iltaa per kunta

3) Toimintamallin rakentaminen ja testaus

TAVOITE: Kylien yhteisen suunnitelman kytkeminen kunnan suunnitteluun ja päätöksentekoon

- Mallin juurruttaminen: kylien suunnitelman kytkentä kunnan suunnitteluun ja päätöksentekoon > vieminen rakenteisiin

4) Päätösvaihe ja jatkokehitys

TAVOITE: Tulevaisuussopimus-toimintamallin mallintaminen työkalupaketiksi, hankkeen raportointi, tiedon levittäminen

- Työkalupakki mallista kunnille ja kyliin
- Pilotin raportointi: toimenpiteet, tulokset, vaikuttavuus, huomiot, kehitysehdotukset

5) Juurrutus ja jatko

TAVOITE: toiminnan jatkuvuuden varmistaminen, toimintamallin levittäminen valtakunnallisesti

- Varmistetaan toiminnan jatkuvuus pilottikunnassa

- Toimintamallin käyttöönoton edistäminen muissa kunnissa